

U.K.K.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

KONTROLA INSPEKCJI HANDLOWEJ

BEZPIECZEŃSTWO ZABAWEK

INFORMACJE OGÓLNE

Zakres terytorialny kontroli: teren całego kraju (16 województw).

Cel kontroli: ocena czy udostępniane na polskim rynku zabawki są bezpieczne i spełniają wymagania rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek¹, w tym poprzez przeprowadzenie badań laboratoryjnych właściwości fizycznych, mechanicznych i chemicznych wybranych kategorii zabawek w laboratoriach Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK). Pomimo pandemii przez cały 2020 r. prowadzono działania zmierzające do wyeliminowania z obrotu zabawek niezgodnych z obowiązującymi przepisami.

Zakres podmiotowy kontroli: w 2020 r. łącznie kontrolami objęto **556** podmiotów gospodarczych, w tym:

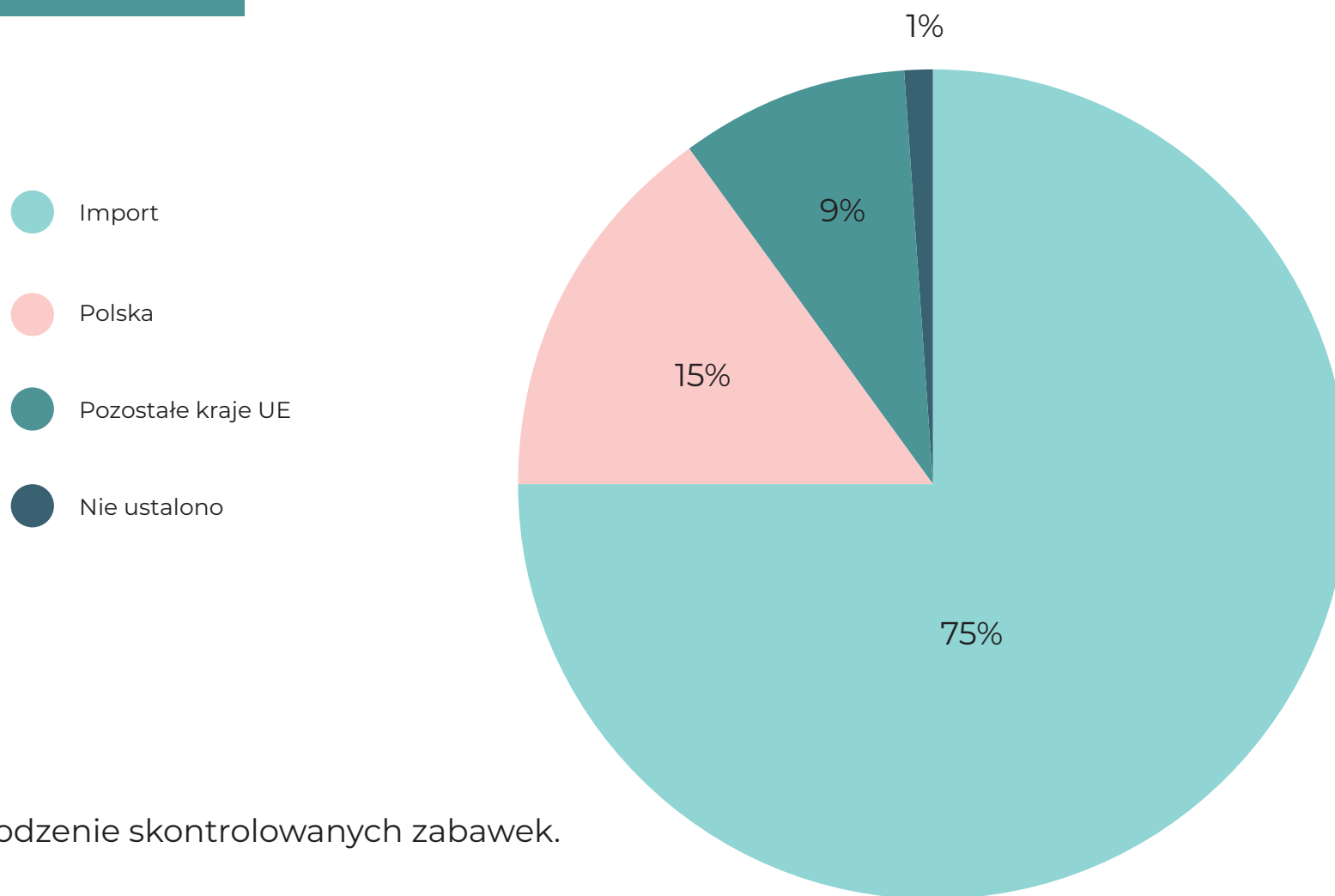
- 232 dystrybutorów (placówki detaliczne),
- 158 sprzedawców hurtowych,
- 87 sklepów wielkopowierzchniowych,
- 46 importerów,
- 33 producentów krajowych.

Skontrolowano
łącznie **923** zabawki

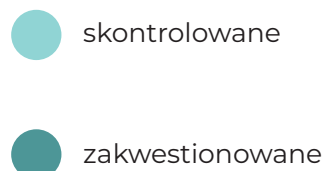

INFORMACJE OGÓLNE

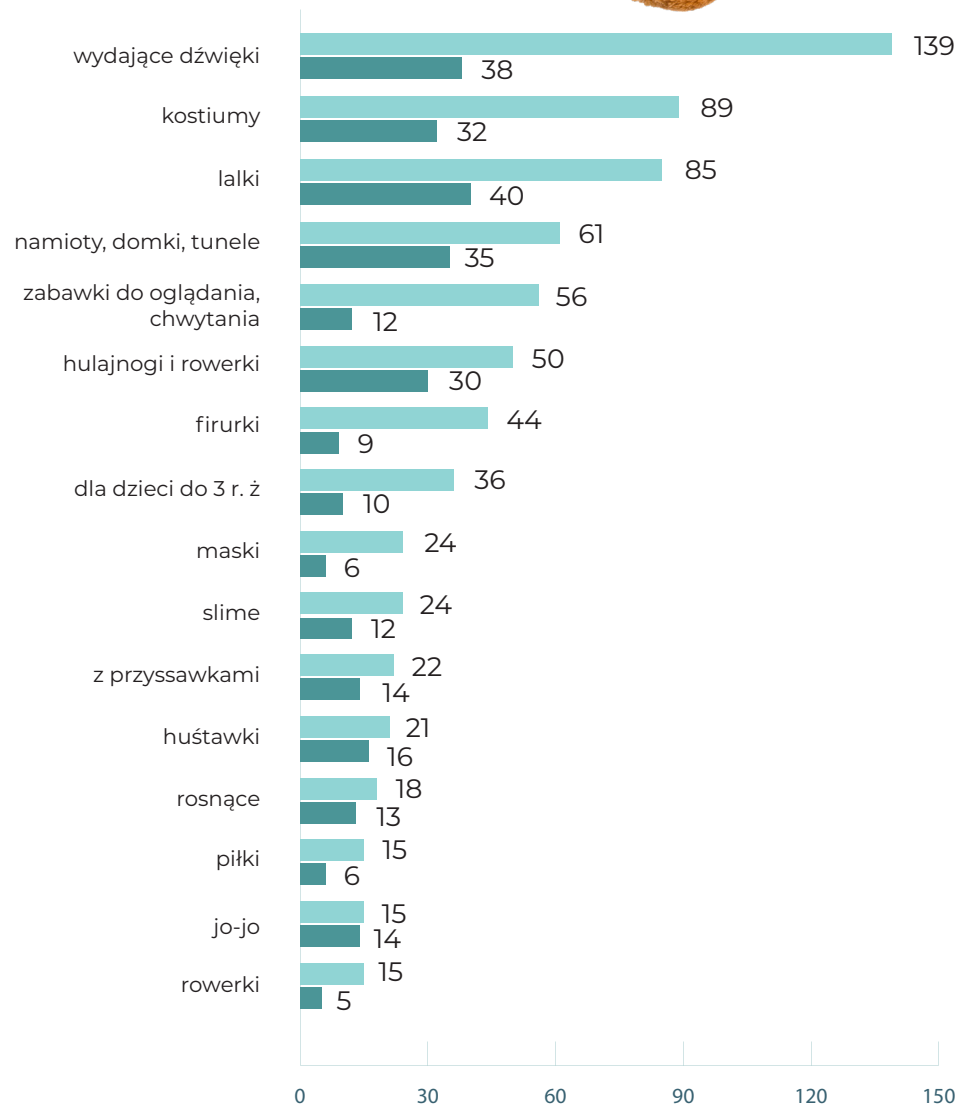

Wykres 1. Pochodzenie skontrolowanych zabawek.

INFORMACJE OGÓLNE

Wykres 2. Liczba zabawek skontrolowanych i zakwestionowanych w 2020 r. w podziale na rodzaje.

WYNIKI KONTROLI

Łącznie zakwestionowano **392 rodzaje zabawek** (25,9 % ogółu skontrolowanych).

Najwięcej zabawek pochodziło z Chin (544), z czego zakwestionowano 292. To aż 53,6% wszystkich zabawek pochodzenia chińskiego. W przypadku zabawek pochodzących z Polski, zostały zakwestionowane 34 (24% ogółu zabawek wyprodukowanych w Polsce).

Niezgodności formalne stwierdzono w 392 wyrobach (we wszystkich zakwestionowanych). Stwierdzone niezgodności dotyczyły głównie:

- braku lub nieprawidłowych danych producenta lub importera - w 134 przypadkach (utrudniony lub niemożliwy do ustalenia podmiot wprowadzający zabawkę do obrotu);
- braku lub nieprawidłowych ostrzeżeniach - w 82 przypadkach (np. brak ostrzeżenia o obowiązku zabawy pod kontrolą dorosłych, przeznaczeniu zabawki tylko do użytku domowego, braku ostrzeżenia o substancjach zapachowych mogących wywoływać alergie);
- braku lub nieprawidłowo sporządzonej deklaracji zgodności - w 72 przypadkach (np. braku odniesienia do przepisów

lub zastosowanych w procesie produkcji norm, np. normy dotyczącej zabawek elektrycznych);

- braku lub niezasadnym umieszczeniu ostrzeżenia "0-3" - w 63 przypadkach (np. umieszczenie ostrzeżenia na zabawkach przeznaczonych dla dzieci starszych; niepoprawnie sformułowane, niezgodne z rozporządzeniem MRiF)
- niewskazania ryzyka związanego z użytkowaniem zabawki - w 41 przypadkach (np. informacji o małych elementach, które zawiera zabawka – ryzyko zadławienia);
- braku lub niezasadnym umieszczeniu instrukcji bezpieczeństwa - w 40 przypadkach (np. brak instrukcji wymiany baterii, brak instrukcji czyszczenia zabawki, instrukcja dotycząca zabawek zasilanych na baterie dołączona do lalki nieposiadającej zasilania bateryjnego, braku instrukcji w języku polskim);
- braku lub nieprawidłowym oznakowaniu CE - w 26 przypadkach;
- dołączenia instrukcji i ostrzeżeń w innych językach, niż język polski - w 25 przypadkach.

BADANIA LABORATORYJNE

Podmioty badające: Specjalistyczne Laboratorium Badania Zabawek UOKiK w Lublinie (w zakresie właściwości fizycznych) oraz Specjalistyczne Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej UOKiK w Łodzi (pod kątem występowania niedozwolonych substancji chemicznych).

Wyniki badań laboratoryjnych: łącznie przebadano **398 próbek zabawek**, z czego w **134** próbkach stwierdzono niezgodności w zakresie konstrukcji, wykonania bądź właściwości chemicznych zastosowanych materiałów (**33,6% ogółu zbadanych**).

W Specjalistycznym Laboratorium Badania Zabawek w Lublinie przeprowadzono łącznie badania 197 próbek zabawek, stwierdzając niezgodności w zakresie konstrukcji, wykonania, zastosowanych materiałów lub przekroczonej migracji boru w 96 próbkach (48,7% ogółu zbadanych). Najczęściej pojawiające się niezgodności polegały na:

- występowaniu lub pojawieniu się podczas badań małych elementów mieszczących się całkowicie w cylindrze do badania małych części, mogących powodować udławienie lub uduszenie dziecka (np. gryzaki);
- pęknięciu szwów zabawki miękkiej wypchanej, w wyniku czego dostępne było wypełnienie z materiału włóknistego wewnątrz zabawki, co stwarza ryzyko udławienia (np. miękkie wypchane przytulanki);
- nieprawidłowym wykonaniu węzłów przy montażu zabawki oraz dostępności otworów, które stwarzają niebezpieczeństwo uwięzienia głowy i szyi (np. huśtawki);
- niewłaściwych odstępach pomiędzy poszczególnymi elementami zabawki, co w przypadku hulajnóg stwarza ryzyko upadku i uszkodzenia ciała (np. rowerki biegowe, hulajnogi);
- obecności dostępnych zadziórów powodujących rany lub otarcia, stwarzających nadmierne ryzyko zranienia (np. domki i namioty);
- przekroczonej dopuszczalnej wartości migracji boru (w zabawkach typu „slime”- stwierdzono przekroczenia od $2\ 211,52 \pm 608,19$ mg/kg do $4\ 722,07$ mg/kg, przy górnej granicy wynoszącej 300 mg/kg dla kategorii II, czyli w płynnym lub lepkim materiale zabawki);

BADANIA LABORATORYJNE

- zawyżonemu poziomowi ciśnienia akustycznego emisji dźwięku, co może stwarzać ryzyko uszkodzenia słuchu dziecka (np. zabawkowe telefony, instrumenty muzyczne);
- przekroczonej dopuszczalnej średniej prędkości rozprzestrzeniania się płomienia oraz dopuszczalnym czasie palenia się próbki (w kostiumach i maskach - wartości osiągały odpowiednio 13 mm/s przy granicy 10 mm/s oraz 21 s przy dopuszczalnym czasie palenia 2 s) – co stwarza ryzyko poparzenia ciała w przypadku zajęcia się zabawki ogniem;
- przekroczeniu dopuszczalnego rozszerzenia wymiarów zabawki po 24 godzinach moczenia w wodzie w przypadku zabawek powiększających swoją objętość („rosnących pod wpływem wilgoci”) – stwarza to zagrożenie uduszenia się dziecka lub udławienia, bądź wystąpienia niedrożności jelit, gdy zabawka po połknięciu zwiększy swoją objętość (np. zabawki ukryte w jajkach);
- zaniżonej grubości folii opakowania, stwarzającej ryzyko uduszenia.

BADANIA LABORATORYJNE

W Specjalistycznym Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej UOKiK w Łodzi przeprowadzono łącznie 201 badań laboratoryjnych zabawek pod kątem występowania substancji niebezpiecznych (takich jak: ftalany i środki opóźniające palenie) oraz substancji zapachowych, które mogą wywoływać alergie. Niezgodności stwierdzono w 38 próbkach (18,9% przebadanych).

Ftalany to substancje działające toksycznie na rozrodczość i posiadające właściwości zaburzające funkcjonowanie układu hormonalnego. Najczęściej przekroczenia dozwolonych poziomów tych niebezpiecznych substancji wykrywano w lalkach (szczególnie w głowach i tułowi) oraz piłkach.

Najwyższe stężenie wryto w przypadku ftalanu bis (2-etyloheksylu) /DEHP/ - było to przekroczenie o blisko 30% dozwolonej zawartości tego ftalanu w masie zabawki. Przekroczenie stężenia substancji opóźniających palność w zabawkach może wywołać podrażnienia górnych dróg oddechowych, oczu i skóry. W badaniach stwierdzono niedozwolone stężenie fosforanu tris (2-chloro-1-metyloetylu – TCPP) - wartość 48 mg/kg, przy granicznym dopuszczalnym stężeniu wynoszącym 5 mg/kg² (substancja wykryta w książeczce do kąpieli). Badania w zakresie substancji zapachowych nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych stężeń.

DZIAŁANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ

W przypadku niezgodności o charakterze formalnym, które można wyeliminować, inspektorzy IH występowali do przedsiębiorców, odpowiedzialnych za wprowadzenie zabawki do obrotu, z wnioskiem o podjęcie dobrowolnych działań. Wezwane podmioty w 198 przypadkach przeprowadziły działania naprawcze. Inspektorzy IH skierowali do Prezesa UOKiK 150 wniosków o wszczęcie postępowania administracyjnego.

IH skierowała

150 wniosków
o wszczęcie
postępowania

DZIAŁANIA INSPEKCJI PREZESA UOKiK

W 2020 r. wszczęto **136 postępowań administracyjnych wobec niezgodnych zabawek**. Zakończono 155 postępowań, które wszczęto pod koniec 2019 i w 2020 roku, wydając decyzje umarzające, w związku z podjęciem przez przedsiębiorców dobrowolnych działań naprawczych, polegających na wyeliminowaniu niezgodności lub wycofaniu zabawek z obrotu. W każdej sprawie przedsiębiorcy powiadamiali konsumentów w ogólnopolskiej prasie lub na stronach internetowych o wystąpieniu niezgodności. W **9 przypadkach wydano decyzje nakładające obowiązki na pomioty**, które wprowadziły niezgodne zabawki do obrotu, np. nakazując wycofanie ich z obrotu lub zniszczenie, gdy nie było możliwe usunięcie stwierdzonego zagrożenia. W wyniku działań Prezesa UOKiK w 2020 roku w przypadku 3 990 zabawek przedsiębiorcy usunęli niezgodności, natomiast **67 118 zabawek** niezgodnych i stwarzających zagrożenie zostało wycofanych z obrotu, w tym **62 343 z nich zniszczono**.

W unijnym systemie szybkiej wymiany informacji **RAPEX**, punkt kontaktowy tego systemu zlokalizowany w UOKiK, zgłosił **73 zabawki**, uznane przez UOKiK za stwarzające poważne zagrożenie, w celu poinformowania o zagrożeniu inne państwa członkowskie, na terenie których takie zabawki mogą być udostępniane. W związku z działalnością unijnego systemu informacyjnego i komunikacyjnego **ICSMS**³, punkt kontaktowy tego systemu zlokalizowany w UOKiK, przeanalizował 26 zgłoszeń, które dotyczyły zabawek (unijna procedura ochronna „safeguard”). W **5 przypadkach** zidentyfikowano kwestionowane zabawki na polskim rynku oferowane w sprzedaży internetowej. Po interwencji UOKiK podmioty gospodarcze dobrowolnie usunęły oferty ze swoich stron internetowych.

WNIOSKI

Najczęściej niezgodności o charakterze formalnym występują w zabawkach importowanych (np. brak danych identyfikujących zabawkę lub podmiot odpowiedzialny za jej wprowadzenie do obrotu i bezpieczeństwo, czy nieprawidłowo sporządzona deklaracja zgodności). W wielu przypadkach brak informacji o podmiocie odpowiedzialnym za wprowadzenie do obrotu stwarza dodatkową trudność w dochodzeniu praw przez konsumentów.

Bardzo często występujące niezgodności formalne polegały na braku odpowiednich ostrzeżeń, wynikających ze szczególnych cech danej zabawki. Treść ostrzeżeń określono w pkt. 7 załącznika nr 1 do rozporządzenia MRiF. Muszą być one zamieszczane adekwatnie do charakteru danej zabawki oraz w odpowiednim brzmieniu. Przykładowo kontrolowane domki i namioty jako zabawki ruchome muszą być opatrzone ostrzeżeniem: „Wyłącznie do użytku domowego”. Z kolei do zabawek zawierających substancje zapachowe (np. pachnące lalki, figurki) konieczne jest

dołączenie ostrzeżenia o treści: „Zawiera substancje zapachowe mogące powodować alergie”. Wszystkie te informacje są istotne dla konsumenta, który przed przekazaniem dziecku zabawki powinien być świadomy ewentualnych zagrożeń wynikających z użytkowania zabawki. Warto również zwrócić uwagę na niezgodności związane z umieszczaniem ostrzeżenia „nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 3 lat” na zabawkach, które z założenia przeznaczone są dla dzieci poniżej 3 roku życia, tj.: na zabawkach dla niemowląt do oglądania chwytania, ściskania, popychania i wspomagających naukę chodzenia, zabawkach miękkich wypchanych. Takie ostrzeżenie nie może być umieszczane na tego rodzaju zabawkach, bo co do zasady są to zabawki przeznaczone dla małych dzieci i nie mogą stwarzać żadnego zagrożenia dla nich⁴. W normie PN-EN 71-1 „Bezpieczeństwo zabawek. Część 1: Właściwości fizyczne i mechaniczne” przewidziano dodatkowe, surowsze parametry badań zabawek przeznaczonych dla tej kategorii wiekowej.

WNIOSKI

Najwyższy odsetek niezgodnych zabawek stwierdzono w zabawkach typu jo-jo, a wynosił on aż 94,4%. Współczesna zabawka jo-jo nie zawsze przypomina tradycyjne, okrągłe, plastikowe lub drewniane zabawki, które za pomocą sznurka rozwijały się i związały. Obecnie do tej kategorii zaliczane są również zabawki (często mające różny kształt i posiadające liczne wypustki upodabniające piłki do jeży lub ryb rozdymek) wykonane z miękkich materiałów, zakończone pętlą, w którą można wcisnąć palec, co umożliwia wymachiwanie, kręcenie lub odbijanie. Badania wykazały, że zabawki te posiadają zbyt duży dopuszczalny stosunek masy do współczynnika sprężystości k , co może stwarzać ryzyko uduszenia użytkownika wskutek owinięcia się wokół szyi.

Wysoki odsetek niezgodności konstrukcyjnych stwierdzono również w trakcie badań hulajnóg dziecięcych (blisko 80%). Najczęściej występującą wadą było zastosowanie niewłaściwych odstępów pomiędzy kołami, co może utrudniać dziecku utrzymanie równowagi, a w konsekwencji doprowadzić do upadku. Istotnym elementem korzystania z tego typu zabawek jest ich poprawny montaż, jak również dodatkowe zabezpieczenie dziecka w odpowiednie środki ochrony indywidualnej podczas korzystania (np. kask, ochraniacze na kolana i łokcie). W razie upadku, środki ochrony indywidualnej powinny skutecznie zmniejszyć lub wręcz wyeliminować potencjalne obrażenia i urazy.

Przypisy końcowe

1. Dz. U. z 2019 r., poz. 1816, dalej: rozporządzenie MRiF
2. Dyrektywa Komisji 2014/79/UE z dnia 20 czerwca 2014 r. zmieniająca dodatek C do załącznika II do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/48/WE w sprawie bezpieczeństwa zabawek w odniesieniu do TCEP, TCPP i TDPCP (Dz. Urz. UE L 182 z 21.06.2014 r., str. 49).
3. Information and Communication System on Market Surveillance
4. pkt 7.2.2. zał. nr 1 rozporządzenia MRiF